ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՍԻՐԻԱՅԻ ԵՎ ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ԱՆԱՊԱՏՆԵՐՈՒՄ՝ ՈՐՊԵՍ ՓՈՒԼԱՅԻՆ ԴՐՍԵՎՈՐՈՒՄ. ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԵՎ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Երևան
27 նոյեմբերի 2026 թ.

09:00 – 09:30 – Մասնակիցների գրանցում

09:30 – 11.30
Բացման խոսք՝ Հրաչյա Թաշչյան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի (ՀՑԹԻ) տնօրենի պաշտոնակատար

Հիմնական զեկուցում՝ Թեսսա Հոֆման – Ցեղասպանական մտադրությունը՝ սահմանված որպես Հոլոքոստ

Առաջին նիստ. Աղբյուրներ, վկայություններ, փաստաթղթեր

Նիստավար՝ Հրաչյա Թաշչյան (ՀՑԹԻ)

1. **Աշոտ Հայրունի** (ԵՊՀ) – Տեղահանված հայ ժողովրդի՝ անապատում կուտակված մնացորդների դրությունը և նրանց բնաջնջումն ըստ գերմանալեզու վավերագրերի

2. Մարիամ Հովսեփյան (ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ) – Եղեռնը վերապրածների վկայությունները պոլսահայ պարբերականների էջերում (1918-1919 թթ.)

3. Վերժինե Սվազլյան (ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ) - Արաբ անապատականների վկայությունները հայ աքսորականների մասին, և նրանց տառապանքի արձագանքը «Դէյր Զօրըն իչինդէ» թուրքալեզու եղերական երգաշարում

4. Գոհար Խանումյան (ՀՑԹԻ) – Ռաս ուլ-Այնի կոտորածները վերապրողների վկայություններում. ցեղասպանական բռնության մեխանիզմների և փորձառության ուսումնասիրություն

Քննարկում

11:30 – 12:00 – Սուրճի ընդմիջում

12:00- 13:45
Երկրորդ նիստ. Մահվան աշխարհագրություն. բնաշխարհ, սպանության վայրեր և հանգրվաններ

Նիստավար՝ Շուշան Խաչատրյան (ՀՑԹԻ)

1. Վիկտորիա Աբրահամյան (Շվեյցարիայի հեռավար կրթության համալսարան) – Հայոց ցեղասպանության նեկրոաշխարհագրությունը. բնական լանդշաֆտները որպես զանգվածային սպանությունների ենթակառուցվածքներ

2. Նաիրա Երկանյան – Երբ վայրն ինքը դառնում է վկա. նախագծային մեթոդի կիրառման փորձ բնաշխարհագրական գործոնի ուսումնասիրության միջոցով

3. Յարա Թումա – Ջանգվածային գերեզմանից անդին. Հայոց ցեղասպանության տարիներին Սիրիական անապատը՝ որպես երկարատև սպանությունների տարածք

4. Արփինե Հակոբյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԿՄԿ), **Մարատ Մկրտչյան** (ՀՀ ԳԱԱ ԳԿՄԿ) – Եփրատը որպես զանգվածային սպանությունների և զոհերի հեռացման տարածք 1915-1916 թվականներին

5. Վահրամ Հովյան (ՀՊՏՀ) – Հայոց ցեղասպանության երկու հանգրվանները Քեսաբում (համեմատական վերլուծություն)

Քննարկում

13:45 – 14:45 – Ճաշի ընդմիջում

14:45 – 16:15
Երրորդ նիստ – Կանայք և երեխաներ՝ բնաջնջման գործընթացի թիրախ

Նիստավար՝ Ռոբերտ Թաթոյան (ՀՑԹԻ)

1. Թեոֆանիս Մալկիդիս, Կոնստանտինոս Մալկիդի (Պանտեիոն համալսարան, Աթենք) – Հայ կանանց բնաջնջումը Սիրիայի և Միջագետքի անապատներում. ցեղասպանության փուլային դրսևորում

2. Թեհմինե Մարտոյան (ՀՑԹԻ) – Խնամք ստացողից՝ խնամող. Երեխաների սոցիալ-հոգեբանական և գործառութային դերափոխությունը Հայոց ցեղասպանության տարիներին

3. Ժուլիա դե Մորաես Կաբրալ Տորդյոր (Ռիո դե Ժանեյրոյի Ֆեդերալ համալսարան) – Կանայք, որոնք վերապրեցին անապատը. Բրազիլիայում սերնդեսերունդ փոխանցվող պատմությունների միջոցով հայերի վերապրման փորձառությունների վերստեղծումը

4. Արշալույս Տետեյան (ԵՊԲՀ) – Վերապրողի վկայություն. Աղավնի Գալայճյանի ճանապարհը Այնթապից դեպի Այնթապ

Քննարկում

16:15 – 16:30 – Սուրճի ընդմիջում

16:30 – 17:45
Չորրորդ նիստ. Հայերի բնաջնջման ժողովրդագրական, հոգեբանական և ժխտողական ասպեկտները

Նիստավար՝ Թեհմինե Մարտոյան (ՀՑԹԻ)

1. Ռոբերտ Թաթոյան (ՀՑԹԻ) – Սիրիայի և Միջագետքի աքսորակայաններում 1915-16 թթ. զոհված հայերի թիվը

2. Մարի Հովհաննիսյան (ՀՑԹԻ) – Բնաջնջման մեթոդաբանությունը և ժխտողական խոսույթը. Հայոց ցեղասպանության իրագործումը Սիրիայի ու Միջագետքի անապատներում և պաշտոնական թեզերը

3. Արմինե Վահանյան (Հայ-ռուսական (Սլավոնական) համալսարան) – Հայոց ցեղասպանության վերապրողների սերունդների («տրանսգեներացիոն տրավմայի կրողների») սննդային վարքի ձևավորման հոգեբանական մեխանիզմները

Քննարկում
Գիտաժողովի ամփոփում

17:45 – Այցելություն Հայոց ցեղասպանության զոհերի հուշահամալիր

18:00 – Ընթրիք